

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ

8. O'Brayant, E. (2012). *Stat tyutorom. Vdokhnovlyayushchiy opyt dlya tekhn, kto pomogaet uchitsya* [Become a tutor. An inspiring experience for those who help to learn]. Translation by Shapiro B., Moscow: Resource, 120 p. [in Russian].

9. Sakerdonova, A.S. (2016). *Aktualnost tyutorskogo soprovozhdeniya vneurochnoy deyatelnosti mladshikh shkolnikov* [The relevance of tutor support for extracurricular activities of junior schoolchildren]. Scientific and methodical electronic journal "Concept". Vol. 30, pp. 272–275. [in Russian].

10. Serhyeyenkova, A.P., Stolyarchuk, O.A., Kokhanova, O.P. & Apiary, O.V. (2012). *Vikova psykholohiia: navch. posib.* [Age Psychology]. Kyiv: Center of educational literature, 376 p. [in Ukrainian].

11. Malafeeva, Ye.K. & Golubeva, K.A. (Ed.). (2013). *Traektoriya individualnogo razvitiya mladshogo shkolnika "Stupenki rosta"* [Trajectory of individual development "step growth" junior student]. Retrieved from <http://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/obshchepedagogicheskie-tekhnologii/2013/10/02/traektoriya-ya-individualnogo-razvitiya>. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 21.03.2017

УДК 378:37.07 (043.3)

Вікторія Муромець, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник
відділу інтеграції вищої освіти і науки
Інституту вищої освіти НАПН України, м. Київ

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ

У статті представлено принципи професійної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Проаналізовано сучасні тенденції щодо розвитку загальних компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у контексті забезпечення якості вищої освіти. Окреслено перелік основних загальних та універсальних компетентностей, які необхідно формувати у здобувачів третього освітньо-наукового рівня впродовж навчання на докторській незалежно від спеціалізації.

Ключові слова: загальні (універсальні) компетентності, підготовка докторів філософії, компетентнісні засади, заклади вищої освіти.

Лім. 14.

Викторія Муромець, кандидат педагогических наук,
ведущий научный сотрудник отдела интеграции высшего образования и науки
Института высшего образования НАПН Украины, г. Киев

ПРИНЦИПЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СОИСКАТЕЛЕЙ ТРЕТЬЕГО УРОВНЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ДОКТОРСКОЙ (PHD) ПОДГОТОВКИ

В статье представлены принципы профессиональной подготовки соискателей третьего (образовательно-научного) уровня высшего образования. Проанализированы современные тенденции развития общих компетенций соискателей третьего (образовательно-научного) уровня высшего образования в контексте обеспечения качества высшего образования. Определены перечень основных общих и универсальных компетенций, которые необходимо формировать у соискателей третьего научно-образовательного уровня в течение обучения на докторской независимо от специализации.

Ключевые слова: общие (универсальные) компетентности, подготовка докторов философии, компетентностный основы, учреждения высшего образования.

Victoriya Muromets, Ph.D. (Pedagogy), Leader Researcher
of the Integration of Higher Education and Research Department
Institute of Higher Education National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv

THE PRINCIPLES OF TRAINING OF APPLICANTS OF THIRD LEVEL OF HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE PROVISION OF QUALITY OF DOCTORAL (PHD) TRAINING

The article presents the principles of training of applicants of third (an education and science) level of higher education. The author makes an analysis of the current trends concerning the development of the general competencies of applicants of the third level (an education and science) of higher education in the context of the quality assurance. The article outlines a list of major general and universal competencies that are needed for candidates in order to form the third educational level of academic studies at doctoral regardless of specialization.

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ

One of the important directions is the orientation of education to the international standards with the aid of which the future specialist have to form a professional and general competences, and stable values required for the implementation of social experience of interaction; be capable to perform the professional activity, due to the human values and taking into account the national and cultural differences based on the cultural experience. The author pays an attention to the availability and quality of education, training the candidates of third level (an education and science) of higher education according to the labor market requirements, the personal orientation of the educational process, its computerization. The crucial function of education consists in the sustainable human development.

Studying the domestic and foreign scientific sources, monitoring of processes occurring at the present stage of reforming of higher education and the impact on the modernization of training of applicants of third (education and science) level of higher education make it possible to identify a number of contradictions between the identified needs of modern society, and the professionals with the new type of professional thinking and trends of integration and specialization in the management training of applicants of third (education and science) level of higher education on the computer basis and underdevelopment of the theoretical and methodological principles of general competencies of applicants of third (education and science) level of higher education in the context of the administrative activity.

Keywords: *the generic (universal) competence, PhD training, the competence bases, the institutions of higher education.*

Постановка проблеми. Розвиток національної системи вищої освіти на основі компетентнісного підходу вимагає поступового запровадження європейських норм і освітніх стандартів до змісту вищої освіти, підготовку професійно-компетентних фахівців. Усе більше уваги звертається на доступність і якість освіти, універсальність підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти до вимог ринку праці, на особистісну зорієнтованість освітнього процесу, його інформатизацію, визначальну функцію освіти у забезпеченні сталого людського розвитку.

Перед вищою професійною освітою України нині постає складне завдання: забезпечення практичної спрямованості підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти при збереженні її фундаментальності. На наше переконання, виконати це завдання можливо лише за умови підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на компетентнісній основі.

Аналіз наукових досліджень. Проблеми розвитку докторської підготовки (PhD) у світі і в Україні в умовах глобалізації та євроінтеграції досліджували Дж. Анастас, М. Винницький [2], І. Вишенська, С. Калашнікова [4], В. Луговий [6; 10], Ю. Рашкевич [10], І. Регейло, О. Слюсаренко, О. Поживілова, Л. Стрельченко, Ж. Таланова [7; 8] та ін. Особливості створення і розвитку докторських програм у Європі та у Великобританії вивчали А. Барнард, Л. Домініеллі, Д. Завіршек, А. Кампаніні, Дж. Корнбек, К. Лайонз, В. Лескошек, Дж. Лейх, Л. Морріс та інші.

Внаслідок реформування системи вищої освіти в Україні протягом останніх кількох років було створено ряд передумов для розвитку третього рівня вищої освіти, зокрема: запровадження Національної рамки кваліфікацій (2011 р.),

прийняття нового Закону України “Про вищу освіту” (2014 р.); розробка з 2016 року національних освітніх стандартів для всіх рівнів вищої освіти згідно сучасних вимог та інші.

Законодавчою базою для нашого дослідження стали наступні нормативно-правові документи: Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти” від 29 квітня 2015 р. № 266; Проект Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку підготовки докторів філософії та докторів наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)”; Переліку галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України № 266 від 29.04.2015 р.); Ліцензійні умови у сфері вищої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України №1187 від 30.12.2015 р.); Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти [10] (Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол № 3 від 29.03.2016 р.).

Формулювання мети статті і завдань. Вивчення вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, спостереження за процесами, що відбуваються на сучасному етапі реформування вищої освіти і впливають на модернізацію професійної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти уможливили виявлення низки суперечностей між визначеною потребою сучасного суспільства у фахівцях, що володіють новим типом професійного мислення і тенденціями інтеграції й спеціалізації в управлінській підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на компетентнісних засадах і нерозробленістю теоретико-методологічних засад розвитку загальних компетентностей здобувачів

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у контексті реалізації управлінської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі реформування вищої освіти України в рамках Болонського процесу нагальною є проблема якості освіти (the quality of education) фахівця. Стратегічне завдання реформування вищої освіти в Україні – трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні. Позитивне розв’язання цієї проблеми передбачає реалізацію здатності застосовувати набуті знання і вміння у практичній діяльності.

Як зазначається у довіднику користувача “Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система” [3], у сучасних реаліях вищої освіти в Україні концептуальні положення компетентного підходу сприяють фундаменталізації системи неперервної професійної освіти, відкритості, прозорості, визнанню періодів і термінів підготовки (навчання) фахівців з вищою освітою, розробки рамок кваліфікації, профілі різних фахівців для подальшої інтеграції в європейський освітній простір. Саме тому пріоритетного значення в умовах світових глобалізаційних процесів набуває підготовки конкурентоспроможних фахівців на засадах компетентного підходу.

Реалізацією цих процесуальних змін є переорієнтація стратегії дослідницької підготовки в Україні шляхом інституціоналізації нових вимог до підготовки на докторських програмах. Це передбачає урахування потреб сучасного ринку праці, процесів гармонізації та інтернаціоналізації освіти з урахуванням вимог Болонського процесу.

На переконання О. Бойко [1], у контексті реалізації зазначеної проблеми, слушним є імплементація досвіду Сполученого Королівства та Північної Ірландії у систему забезпечення якості докторської (PhD) підготовки. Зокрема, саме орієнтація на навчання студентів дослідницьким та суміжним компетентностям тощо, через створення та акредитацію Центрів та Партнерств досконалості докторської підготовки. Основним завданням останніх і є підвищення стандартів докторської освіти на основі принципів високої якості, гнучкості, інституційної співпраці, міждисциплінарності [1, 29].

Вимоги до формування компетентностей докторантів у Сполученому Королівстві та Північній Ірландії визначені у документі “Спільна Декларація науково-дослідних рад щодо вимог до формування компетентностей у студентів докторських програм” [9], що містить перелік основних загальних та універсальних компетентностей, які необхідно формувати у докторанта впродовж навчання на докторській

програмі із залученням різних механізмів, незалежно від спеціалізації.

У статті О. Бойко “Дослідницькі компетентності у докторських програмах (PhD) із соціальної роботи: міжнародний досвід” [1], зазначено, що навчальні заклади Великої Британії повинні забезпечити набуття докторантами компетентностей у наступних семи сферах: дослідницькі компетентності і техніки; дослідницьке середовище; управління дослідженням; особистісна ефективність; комунікація/спілкування; розвиток мережевої співпраці та робота в команді; управління власною кар’єрою. Частина описаних компетентностей є спеціалізованими і стосуються наукових досліджень, інші можна описати як універсальні компетентності [6].

Принципово важливим для нас є дослідження розвитку саме загальних компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у контексті забезпечення якості вищої освіти.

Вважаємо, що одним із важливих напрямів є зорієнтованість освіти на міжнародні стандарти, відповідно до яких майбутній фахівець повинен володіти як професійною, так і загальними компетентностями, мати стійкі цінності, що потрібні для здійснення соціального досвіду взаємодії, бути здатним до професійної діяльності, зважаючи на загальнолюдські цінності і враховуючи національно-культурні особливості, спираючись на культурний досвід.

У зарубіжному дослідженні В. Schulz “The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge” [14] виділяє компетентності спеціальні (професійні) та загальні. Під спеціальними (професійними) компетентностями дослідник розуміє специфічні для даної предметної області (галузі/напрямку/дисципліни), які безпосередньо пов’язані зі спеціальними знаннями у предметній області; визначають профіль програми, тобто роблять її індивідуальною, істотно відмінною від інших програм [14].

Дещо суголосні думки має С. Калашнікова, яка вважає, що загальні компетентності – знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання певної програми навчання, але які мають універсальний характер [4].

У контекстному полі нашого дослідження знаходиться розвиток наступних загальних компетентностей у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у контексті забезпечення якості вищої освіти:

- здатність до підвищення професійної кваліфікації;

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї;
- здатність розробляти та управляти проектами;
- здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт [5].

Як засвідчує контент-аналіз зарубіжних наукових джерел, зокрема звітня доповідь Nutmacher Walo "Key competencies for Europe: Report of the Symposium Berne" [11], дослідники виокремлюють низку функцій загальних (універсальних) компетентностей у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти:

- відображення та розвиток особистісних смислів майбутнього фахівця щодо об'єктів, які вивчаються ним;
- характеристика діяльнісного компонента освіти майбутнього спеціаліста, рівень його практичної підготовки;
- здатність розв'язувати у повсякденному житті реальні проблеми – від побутових до професійних та соціальних;
- багатомірність, тобто охоплення і розвиток усіх основних груп особистісних якостей індивіда.

Як засвідчують оцінки експертів, випускники докторських програм в українських закладах вищої освіти за цим параметром поступаються європейським, адже лише 45% успішно виконують план навчання і захищають дисертаційні дослідження [2], на відміну від закордонних PhD програм, де майже 95% здобувачів успішно презентують і захищають дослідження.

У контексті питання щодо забезпечення якості підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня впродовж навчання на докторській незалежно від спеціалізації актуальним є, на нашу думку, документ Європейського простору вищої освіти – Дублінські дескриптори [13]. У ньому зазначається, що дескриптори циклу/рівня – є дескрипторами циклу (або "дескрипторами рівня"), представлені у 2003 році і запроваджені у 2005 році як Рамка Кваліфікацій ЄПВО. Вони пропонують загальні твердження типових очікуваних досягнень і здатностей, пов'язаних з присудженнями ступенів, які відображають завершення кожного (Болонського) циклу чи рівня.

Дескриптори формують термінами, що

стосуються рівнів умінь (компетенцій), а не результатів навчання, і вони дають змогу розрізнити різні цикли між собою у загальних рисах. Дескриптор рівня включає такі п'ять компонентів: знання і розуміння; застосування знань і розуміння; висловлювання суджень; спілкування; навички навчання впродовж життя.

Основні підходи до організації третього циклу вищої освіти згідно з вимогами Болонського процесу було узгоджено і у 2009 році презентовано у межах проекту Європейської Комісії "Тьюнінг. Гармонізація освітніх структур в Європі" [12]. Основою методології проекту "Тьюнінг" для третього циклу стало використання компетентнісного підходу який включає наступні складові: 1) загальні (універсальні, ключові) компетентності; 2) спеціалізовані (фахові, предметні) компетентності; 3) обсяг роботи докторантів у кредитах ЄКТС; 4) підходи до навчання, викладання, оцінювання (у компетентнісно-орієнтованому контексті); 5) якісне вдосконалення програм, заснованих на компетентнісному підході [12].

На думку Ж. Таланової, "розвиток загальних (універсальних, ключових) компетентностей стає все більш вагомим складовою підготовки докторантів для їх ролі в суспільстві як громадян і працевлаштування як фахівців" [7, 84]. Різні підходи до реалізації докторської підготовки в соціальних і гуманітарних науках спричинили формування як загальних, так і відповідних специфічних компетентностей залежно від галузі знань [10, 81 – 82].

Саме тому, одними із основних завдань підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти є системне підвищення якості освіти на інноваційній основі, що забезпечує поступовий розвиток загальних (універсальних) компетентностей для створення сприятливих умов у професійному зростанні і формуванні персональних і лідерських компетенцій [13].

Висновки. Таким чином можна стверджувати, що у європейських документах у сфері вищої освіти визнано надзвичайно велику системоутворювальну роль вищезазначених загальних компетентностей незважаючи на дискусійний характер їх переліку. Однак розробка ефективних методів і технологій, які забезпечуватимуть розвиток загальних компетентностей здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти залишається недостатньо дослідженою.

Подальшим питанням для розв'язання цього питання є розроблення профілю (рамки

РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДОКТОРСЬКОЇ (PHD) ПІДГОТОВКИ

компетенцій) здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти вищої освіти на основі парадигми лідерства у контексті реалізації управлінської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О.М. Дослідницькі компетентності у докторських програмах (PhD) із соціальної роботи: міжнародний досвід / О.М. Бойко // "Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Педагогіка. Соціальна робота". – Ужгород, 2014. – № 31. – С. 29 – 32.

2. Докторські програми в Україні: досвід НаУКМА / Моренець В.П., Винницький М.І., Кострова Л.І. та ін.; за ред. В.П. Моренця. – К.: Університет. вид-во "Пulsari", 2010. – 160 с.

3. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Довідник користувача / пер. з англ., за ред. Ю. М. Рашкевича та Ж. В. Таланової. – 2-ге вид. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.

4. Калашнікова С. А. Підготовка і проведення тренінгів: технологія та методологія: навч.-метод. матеріали / С. А. Калашнікова. – К.: Проект "Рівний доступ до якісної освіти в Україні", 2007. – 64 с.

5. Навички для сучасної України. Резюме [Електронний ресурс]. – К.: Word Bank Group, 2015. – 20 с. – Режим доступу: <http://www.ipq.org.ua/ua/news/93>. – Назва з екрану.

6. Національний освітній глосарій: вища освіта [Текст] // 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова; за ред. В.Г. Кременя. – К.: ТОВ "Видавничий дім "Плеяди", 2014. – 100 с. ISBN 978-966-2432-22-0

7. Таланова Ж. В. Докторська підготовка у світі та Україні [Текст]: монографія / Ж. В. Таланова; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. – К.: Міленіум, 2010. 475 с. – Бібліогр.: с. 432–475 (437 назв). – ISBN 978-966-8063-90-2: Б. ц.

8. Таланова Ж. В. Підготовка фахівців найвищого освітнього рівня в умовах глобалізації: аналіз світового досвіду: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: [спец.] 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Таланова Жаннета Василівна; НАПН України, Ін-т вищ. освіти. – Київ: [б. в.], 2011. – 36 с. : табл. – Бібліогр.: с. 27–33 (49 назв).

9. Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України: матер. методол. семінару. – К.: Пед. думка, 2009. – 360 с.

10. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К.: ДП "НВЦ "Пріоритети", 2014. – 120.

11. Hutmacher Walo. Key competencies for Europe: Report of the Symposium Berne, Switzerland, 27-30 March 1996 / Council for Cultural Co-operation (CDCC) // Secondary Education for Europe Strasburg. – 1997. – P. 11

12. Tuning Educational Structures in Europe. – http://www.europa.eu.int/comm/education/olices/educ/tuning/tuning_en.html, 25.10.2005 p.

13. The development of national qualification frameworks in Europe. – Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2009. – 116 p.

14. Schulz B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdl.handle.net/10628/39> <http://www.keytrain.com/softskills.asp>

REFERENCES

1. Boiko, O. M. (2014). *Doslidnytski kompetentnosti u doktorskykh prohramakh (PhD) iz sotsialnoi roboty: mizhnarodnyi dosvid* [Research expertise in doctoral programs (PhD) in social work: international experience]. "Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Pedagogika. Sotsialna robota", Uzhhorod, No 31. pp. 29–32. [in Ukrainian].

2. Morenets, V.P., Vynnytskyi, M.I. & Kostrova, L.I. et al. Morenets V.P.(Ed.). (2010). *Doktorski prohramy v Ukraini: dosvid NaUKMA* [Doctoral Program in Ukraine: experience NaUKMA]. Kyiv: Universytet. vyd-vo "Pulsary", 160 p. [in Ukrainian].

3. Rashkevych, J. M. & Talanovoi, J. V (Eds.). (2015). *Ievropeiska kredytna transferno-nakopychualna systema. Dovidnyk korystuvacha* [European Credit Transfer and Accumulation System]. (2ed), Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 106 p. [in Ukrainian].

4. Kalashnikova, S. A. (2007). *Pidhotovka i provedennia treninhiv: tekhnolohiia ta metodolohiia: navch.-metod. materialy* [Preparation and training, technology and methodology: Teach method. materials]. Kyiv: Proekt "Rivnyi dostup do yakisnoi osvity v Ukraini", 64 p. [in Ukrainian].

5. *Navychky dlia suchasnoi Ukrainy*. Reziiume (2015). [Skills for modern Ukraine. Summary]. Kyiv: Word Bank Group, 20 p. Available at: <http://www.ipq.org.ua/ua/news/93>. [in Ukrainian].

6. Zakharchenko, V.M., Kalashnikova, S. A., Luhovyi, V. I., Stavitskiy, A. V., Rashkevych, Yu. M. & Talanova, Zh. V.; Kremen V.H (Ed.). (2014). *Natsionalnyi osvittii hlosarii: vyshcha osvita* [Glossary National Education, Higher Education]. (2ed), Kyiv: TOV "Vydavnychi dim "Pleiady", 100 p. ISBN 978-966-2432-22-0. [in Ukrainian].

7. Talanova, Zh. V. (2010). *Doktorska pidhotovka u sviti ta Ukraini* [Doctoral training in the world and Ukraine]. National Academy of Pedagogical Science of Ukraine. Kyiv: Milenium, 475 p. Bibliogr.: pp. 432–475 (437 nazv). ISBN 978-966-8063-90-2: B. ts. [in Ukrainian].

8. Talanova, Zh. V. (2011). *Pidhotovka fakhivtsiv naivysshchoho osvitnoho rivnia v umovakh hlobalizatsii: analiz svitovoho dosvidu* [Training is the highest educational level in the context of globalization: an analysis of international experience]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. NAPN Ukrainy, In-t vyshch. osvity. Kyiv: [b. v.], 36 p.: tabl. Bibliogr.: pp. 27–33 (49 nazv). [in Ukrainian].

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

9. *Realizatsiia yevropeiskoho dosvidu kompetentnisooho pidkholu u vyshchii shkoli Ukrainy* (2009). [Implementation of the European experience competence approach in higher education Ukraine]. Mater. methodological seminar. Kyiv: Ped. dumka, 360 p.). [in Ukrainian].

10. Zakharchenko, V.M., Luhovyi, V.I., Rashkevych, Yu. M. & Talanova, Zh. V. (2014). Kremen, V.H.(Ed.). *Rozroblennia osvitnikh prohram. Metodychni rekomendatsii* [Develop educational programs]. Kyiv: DP "NVTs "Priorytety", 120 p. [in Ukrainian].

11. Hutmacher Walo. Key competencies for Europe: Report of the Symposium Berne, Switzerland, 27-30 March

1996. Council for Cultural Co-operation (CDCC). Secondary Education for Europe Strasbourg, 1997, p.11. [in English].

12. Tuning Educational Structures in Europe. http://www.europa.eu.int/comm/education/olicies/educ/tuning/tuning_en.html, 25.10.2005. [in English].

13. The development of national qualification frameworks in Europe. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2009, 116 p. [in English].

14. Schulz, B. The importance of soft skills: Education beyond academic knowledge. Available at: <http://hdl.handle.net/10628/39> <http://www.keytrain.com/softskills.asp> [in English].

Стаття надійшла до редакції 31.03.2017

УДК 371.2:355.233

Олександр Коба, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін та фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

У статті розглядаються питання формування корпоративної культури курсантів Національної гвардії України. Наведено визначення терміну "корпоративна культура", проаналізовано вплив на сформованість корпоративної культури розробленої технології, обґрунтовано вибір критеріїв та їх ранжування, проінтерпретовано показники сформованості корпоративної культури курсантів Національної гвардії України. Розглянуто особливості експерименту відповідно до етапів його проведення.

Ключові слова: корпоративна культура, курсанти, технологія, компоненти, критерії, показники.

Лит. 6.

Александр Коба, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры общевоенных дисциплин и физической подготовки Национальной академии внутренних дел, г. Киев

ФОРМИРОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ КУРСАНТОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГВАРДИИ УКРАИНЫ

В статье рассмотрены вопросы формирования корпоративной культуры курсантов Национальной гвардии Украины. Даны определения термина "корпоративная культура", проанализировано влияние на сформированность корпоративной культуры разработанной технологии, обоснован выбор критериев и их ранжирование, представлена интерпретация показателей сформированности корпоративной культуры курсантов Национальной гвардии Украины. Рассмотрены особенности эксперимента соответственно этапам его проведения.

Ключевые слова: корпоративная культура, курсанты, технология, компоненты, критерии, показатели.

Oleksander Koba, Ph.D.(Pedagogy), Senior Lecturer of the Combined Subjects and Physical Training Department National Academy of Interior Affairs, Kyiv

THE FORMATION OF THE CORPORATIVE CULTURE OF THE CADETS OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

The article deals with the corporate culture of cadets of the National guard of Ukraine. The analysis of scientific literature allows to find out the determinization of the criteria and indicators that are used by the corporate cultural activity approach and focus on the methodological principle of unity and identity.

The author presents the definition of the term "the corporate culture" – a system of professional and ethical values and qualities that regulate the social relations in the professional interaction.

The article deals with the criteria and indicators of formation of corporate culture of values of cadets, such as: motivational (the need for officers' performance, focusing on service), the intellectual (knowledge about the activities of officers, and applying them in the process of solving of professional situations, the skills and abilities of service activity), the communicative (a culture of communication and behavior, a tolerance